

Úrnapja

Ter 14,18-20

„Magasságos Isten papja”

Melkizedek, Sáleem királya pedig kenyeret és bort hozott. Ő ugyanis a magasságbeli Isten papja volt. Megáldotta és így szólt hozzá: „Áldott legyen Ábrám a magasságbeli Isten előtt, aki az eget és a földet teremtette. S áldott legyen a magasságbeli Isten, aki kezébe adta ellenségeidet.” Ő pedig tizedet adott neki mindenből.

Melkizedek, a Zsidó-levélben való idézése miatt – igen ismert alakja lett a keresztény irodalomnak elsősorban azért, mert az ő papságát Jézus Krisztus papságának előképévé teszi az említett levél szerzője.

Az Ószövetségben Ábrahám életének korai szakaszában találkozhatunk vele, amikor Lót megszabadításáról olvashatunk, de az őt városállam királyai hadjáratával kapcsolatban is szerepel. Nem egészen világos, hogy Ábrahámnak és Melkizedeknek milyen is a kapcsolata egymással e hadi események vonatkozásában. Egyesek szerint Melkizedek ad tizedet Ábrahámnak, más vélemény szerint Ábrahám ad tizedet Melkizedeknek papi szolgálatáért. Sokan képviselik azt a nézetet, hogy személye azért került előtérbe, mert Dávid korában az ősi jeruzsálemi szentélyt a pogány jebuzitáktól átvették, de meghagyták annak papságát a szentély vezetésében. A pogány szemita jeruzsálemi papságot tehát össze kellett kötni a Jahve papságával, az ároni papsággal. Erre jól jött ez a történet.

Melkizedek vallásos szemléletmódja igen nagy hatással volt a bibliai szerzőkre, mert a 110. zoltárban Dávid előképének, vagyis az ideális király előképének tekinti a zoltárszerző. A titokzatos papkirály személye és jelentősége az ószövetségi kor végén, amikor a zsidó vallási intézmények krízisbe jutnak, igen érdekelte az apokrif szerzőket. Noé fiának, Sém testvérének nevezték, a Kumráni iratokban pedig egyenesen angyalként emlegették, aki a végső időkben – Mihály arkangyalhoz hasonlóan – vezeti a harcot a gonosz szellemek vezére, Beliál ellen.

Ezt az ismertséget kihasználva a Zsidó-levél (5,6 sköv.; 6,20 sköv.; 7,11sköv) – segítségül hívva a 110,4 zoltárt is – Jézus Krisztus örök papságát bizonyítja az alakjával. Ennek egyik oka, hogy a zsidó papi, illetve főpapi intézmény éppen Jézus szenvedéstörténetében, tekintélyében csorbult. Jézus pere kapcsán a főpap nem a Mester prófétái

elismerését szorgalmazta, hanem mint saját társadalmi tekintélyének legfőbb veszélyeztetőjét küldte a halálba.

A Zsidó levél a jeruzsálemi templom Kr. u. 70-ben történt lerombolása után íródott, közel a zsidó nemzeti katasztrófához. Ekkor a papság tragikus isteni jelként fogta fel a templom pusztulását és a saját osztályának társadalmon kívülre való kerülését. A zsidó papok ugyanis csak a jeruzsálemi templomban mutathattak be liturgiát, annak hiányában pedig sehol. A főpap is elveszítette „nemzetvezetői” feladatát, és a továbbiakban sem mint politikai, sem mint vallási vezető nem játszik szerepet a főpapság. Ebben a szellemi krízishelyzetben születik az említett Zsidó-levél. Talán éppen a papság vigasztalására igyekszik felmutatni a halálon is győztes főpap Jézus személyét, és követését ajánlva a bukkot vezető rétegnek.

Ebben az összevetésben Melkizedek nevének etimológiája új jelentést nyer. „Isten igazságos”, vagyis Isten egy új papságot, Jézus Krisztusét emelte a tökéletlen papság fölé – tartja a levél szerzője.

Mivel Melkizedek kenyeret és bort ajánlott fel az Istennek áldozatul (Ter 14,18.21), és Jézus is az utolsó vacsorán a kenyeret és a bort saját testével és vérével azonosítva ezt az áldozatot állította a keresztény rituálé középpontjába, kézenfekvő volt, hogy Melkizedeket Jézus előképeként tekintsék a keresztények.

Az Isten és az ember közötti kapcsolat egyik nagyon fontos eleme a rítus. Minden vallás és hitvilág Istennek szóló tisztelete valamilyen rítus formájában nyilvánul meg. Minél fejletlenebb egy vallás, annál konkrétabbak az áldozatok és durvábbak a rituális szokásai. Minél fejlettebb egy vallás, annál elvontabbak és szellemibbek a rituális formái és szokásai. Ezt az absztrakciót a szimbolikus tettek keresztül végezzük. Melkizedek Ábrahámmal való találkozásának és rituális cselekedeteinek mindenképpen van szimbolikus jelentése. Ezen keresztül áll helyre a béke az emberek között, és Isten és a népek között is. Jézus Krisztus áldozatának ugyanez a funkciója. Csak az gondolkodik jól Jézus eucharisztikus áldozatáról, aki fel tudja magában idézni az utolsó vacsora légkörét és morális dilemmáit. Ez a morális dilemma az emberi társadalomban örök. Jézus szavainak megisméltése, a kenyér és a bor felajánlása, Jézus rítusának elisméltése a megváltás fontosságára hívja fel a figyelmet. Egyben a rítusban való részvétel utal arra is, hogy a résztvevők egészítsék ki saját tetteikkel azt, ami Jézus megváltásából még hiányzik az egyház és az emberiség javára. Szent Pál ugyanis ezt írja *„Örömmel szenvedek értetek, és testemben kiegészítem, ami Krisztus szenvedéséből hiányzik, testének, az Egyháznak javára”* (Kol 1,24).